

УДК [930.253+94+929+82-6](477)“18”

Д. В. НЕСТЕРЧУК*

**ЛИСТ МІНІСТРА ФІНАНСІВ С. Ю. ВІТТЕ
ДО О. К. АЛЧЕВСЬКОГО З ПРИВОДУ НАДАННЯ
ЙОМУ ЗВАННЯ КОМЕРЦІЇ-РАДНИКА**

Публікується лист міністра фінансів С. Ю. Вітте від 23 грудня 1894 р. до О.К. Алчевського з приводу надання йому звання Комерції-радника.

Ключові слова: лист; О. К. Алчевський; родина; С. Ю. Вітте; Комерції-радник.

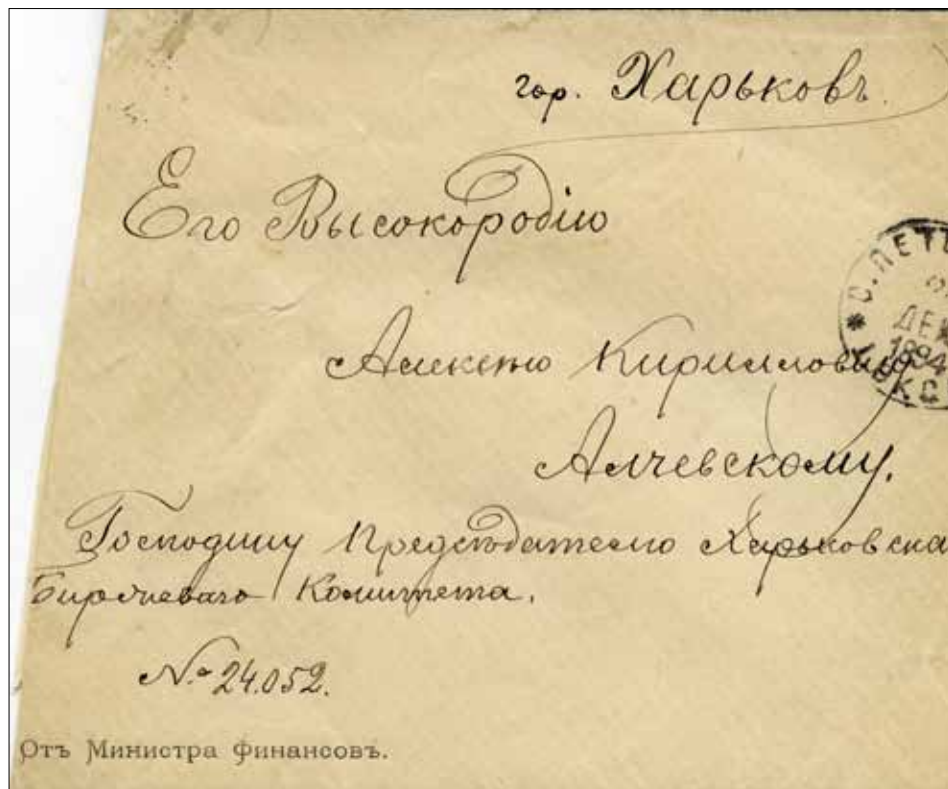
Серед численної документальної спадщини літературно-мистецького профілю, яка зберігається в ЦДАМЛМ України, трапляються документи історико-політичного, технічного, господарського, економічного характеру. Так, у фонді видатного співака Івана Олексійовича Алчевського (ф. 131, оп. 1, 2, 3 спр. 94, крайні дати документів 1876–1970 рр.), представника славетної української родини, серед творчого масиву документів опис № 2 містять документи членів родини І. Алчевського: матері Христини Данилівни – педагога, просвітянки, організатора недільних шкіл; сестри Христі Алчевської – української поетеси; брата Миколи – композитора; брата Дмитра; сестри – Анни Алчевської-Бекетової та глави родини Олексія Кириловича Алчевського¹.

У даному описі, в розділі “Матеріали членів родини фондоутворювача” п. 2 (матеріали Олексія Кириловича Алчевського) зберігаються два листи, пов’язані з О.К. Алчевським: лист до Алчевського міністра фінансів С.Ю. Вітте з повідомленням про надання йому звання Комерції-радника² від 16 грудня 1894 р.³ та лист О.К. Алчевського до сина Григорія від 1 травня 1901 р.⁴

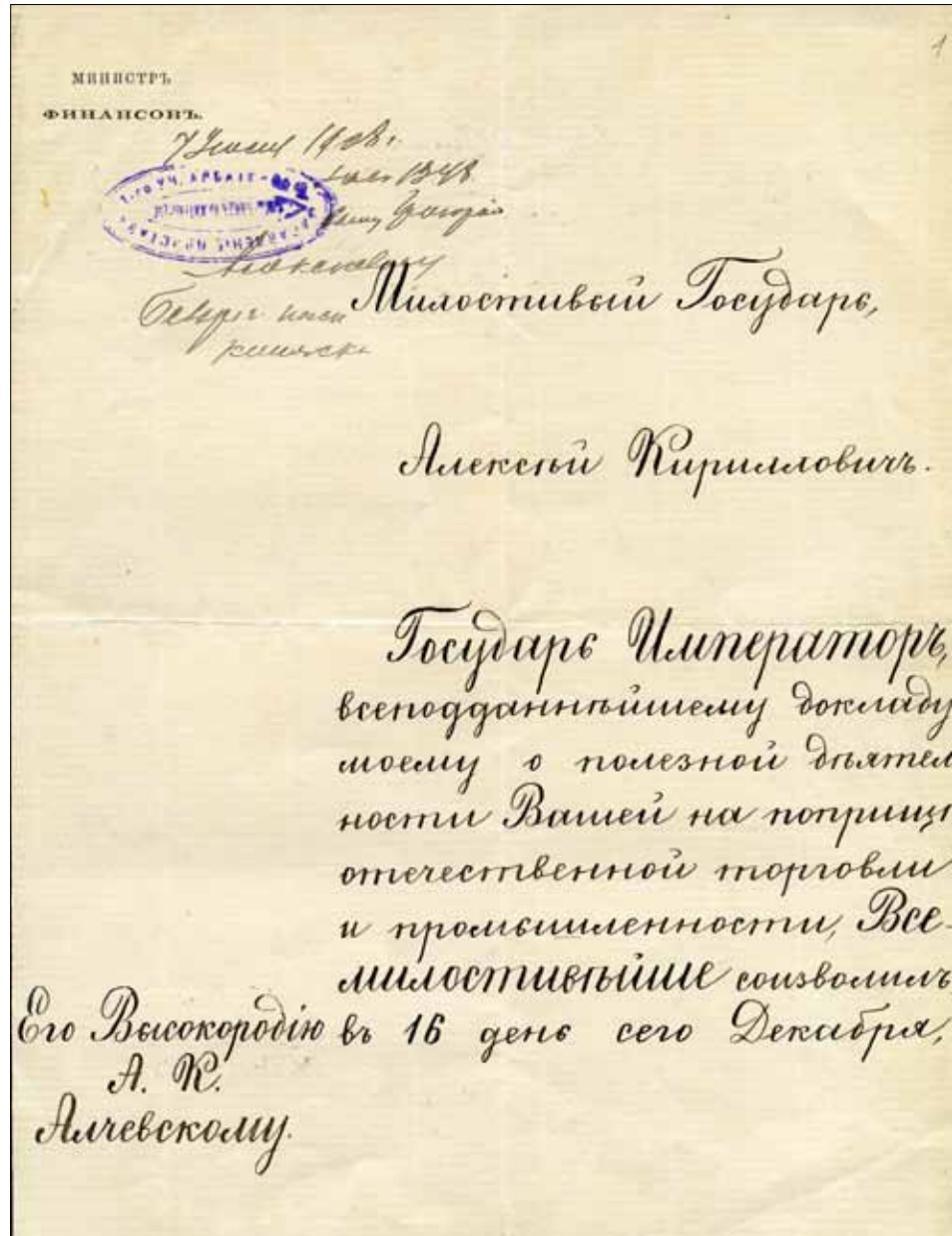
Документ належить до періоду найбільших успіхів О. К. Алчевського в царині вітчизняної економіки. Відзначення підприємця державними нагородами і відзнаками (до цього отримав орден Станіслава) свідчило про значні досягнення в розвитку господарства краю та активну суспільно-громадську позицію О. К. Алчевського.

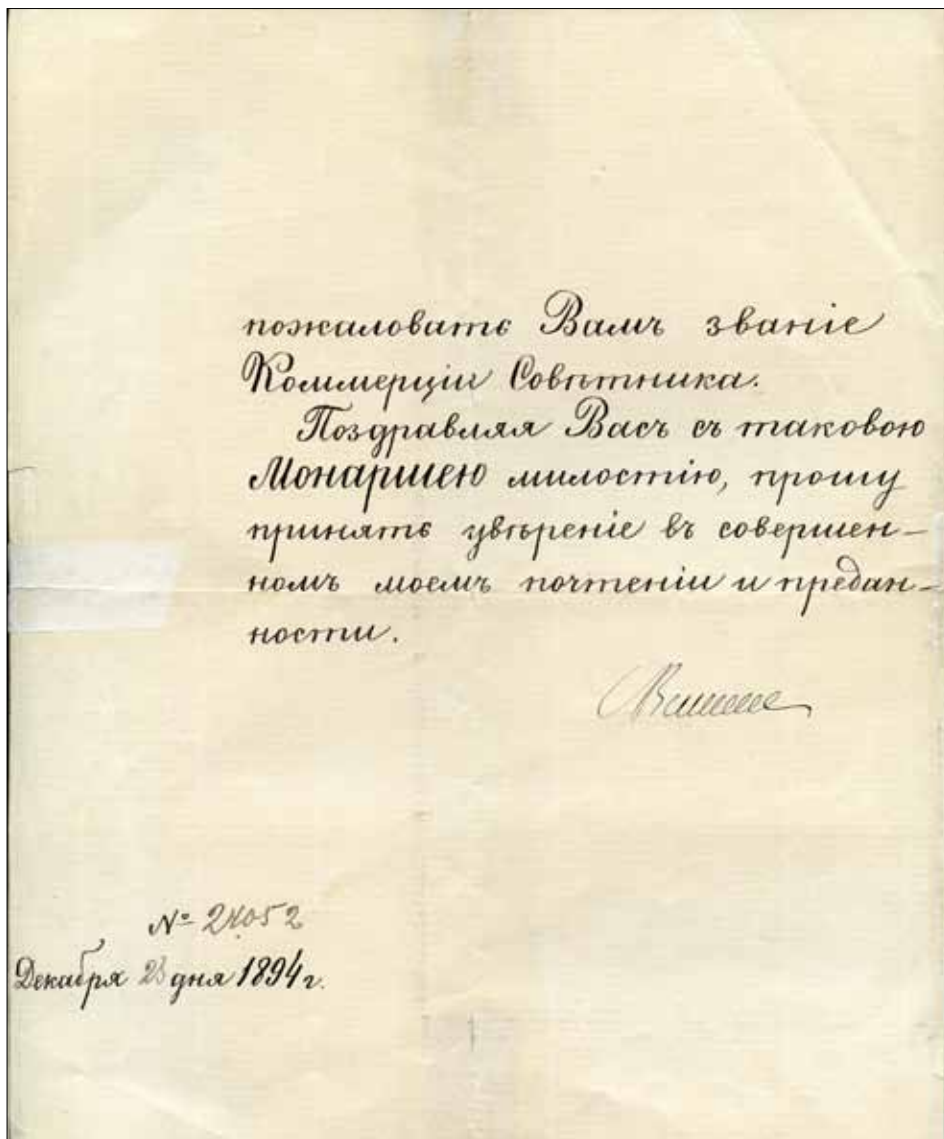
* *Нестерчук Дмитро Васильович* – головний спеціаліст відділу використання документів Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України.

Лист С. Ю. Вітте до О. К. Алчевського.
ЦДАМЛМ України, ф. 131, оп. 2, спр. 23, арк. 1.

Лист С. Ю. Вітте до О. К. Алчевського.
ЦДАМЛІМ України, ф. 131, оп. 2, спр. 23, арк. 2.

Лист С. Ю. Вітте до О. К. Алчевського.
ЦДАМЛМ України, ф. 131, оп. 2, стр. 23, арк. 2 зв.

¹ О. К. Алчевський (1835–07.05.1901) – укр. купець, гірничозаводчик та банкір. Чоловік Х.Д.Алчевської. Батько Д. Алчевського, Г. Алчевського, І. Алчевського, Х. Алчевської, М. Алчевського, А. Алчевської-Бекетової. Народився у м. Суми в сім'ї дрібного торговця. Розпочинав кар'єру підприємця як власник невеличкої чайної крамниці у Харкові. 1870 був уже купцем 1-ї гільдії. Очолював Харків. торговий (1868) та земельний (1870) банки. Фінансував гірничозаводську промисловість Донбасу. Заснував кілька потужних гірничопромислових підприємств: 1879 – Олексіївське товариство (з осн. капіталом у 5 млн. руб.), 1895 – одне з найбільших акціонерних товариств у металургійній галузі – Донецько-Юр'ївське (осн. капітал – 5 млн. руб.), а через два роки (1897) – спільне російсько-бельгійське Акціонерне товариство у Маріуполі “Російський провіданс” (осн. капітал – 6 млн. франків). Капітали Алчевського зросли від 3–4 млн. руб. у 1870-х до 30 млн. руб. у 1890-х рр. 20 років Алчевський був головою Харківської біржового комітету, почесний член харківського добродійного товариства, засновник двох товариств взаємного кредитування, активний учасник з'їздів гірничопромисловців Південної Росії. Нагороджений орденом Станіслава. 1894 отримав ступінь комерції-радника. За матеріальної підтримки Алчевського виникли такі освітні заклади, як перша жіноча недільна школа, гірниче училище у Катеринославі (нині м. Дніпропетровськ), харківське комерційне училище та сільськогосподарський інститут. Під час промислової кризи наприкінці 19 ст. збанкрутував. Безвихідне становище і небажання урядових кіл надати потрібну фінансову допомогу штовхнули Алчевського на самогубство в 1901 р. Його ім'ям названо залізничну станцію, і робітниче селище Юр'ївка, яке стало містом Алчевськом у 1903 р. **Літ.: Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во “Наукова думка”, 2003. – С. 70.**

² Комерции-советник – почетный титул, установленный в 1800 г. для купечества и уравненный с VIII классом статской службы. В 1824 г. установлено что звания Комерции-советника могут быть удостоены купцы пробывшие в I гильдии 12 лет подряд. В 1836 г. К. советникам, а также их вдовам и детям предоставлено право ходатайствовать о причислении их к потомственному почетному гражданству. В 1854 г. на сыновей К.- советников распространено право поступать на государственную службу (канцелярскими служителями второго разряда). **Літ.: Энциклопедический словарь Ф. Брокгауза, И. Ефрона. – Т. XV-а. – СПб, 1895. – С. 856.**

³ ЦДАМЛІМ України, ф.131, оп. 2, спр. 23, арк. 1, 2, 2 зв.

⁴ ЦДАМЛІМ України, ф. 131, оп. 2, спр. 24, арк. 1.

Публикується письмо министра финансов С. Ю. Витте от 23 декабря 1894 к А.К.Алчевскому по поводу предоставления ему звания Комерции-советника.

Ключевые слова: письмо, А. К. Алчевский; семья; С. Ю. Витте; Комерции-советник.

There is published the letter of the Minister of Finances S.Y. Vitte addressed to O.K. Alchevskiy according the getting by him the Commerce-advisor title dated December 23, 1894.

Keywords: the letter; O.K. Alchevskiy; the family; S.Y. Vitte; the Commerce-advisor.